

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

# NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

**Betreft: Opstart geïntegreerd planningsproces gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘regionaalstedelijk gebied Mechelen’**

## Samenvatting

Voorliggende startnota geeft het startschot voor de opmaak van het gewestelijk RUP “regionaalstedelijk gebied Mechelen”.

Het betreft een herneming van het oorspronkelijk gewestelijk RUP goedgekeurd door de Vlaamse Regering in 2008. Zowel een deelplan van dit Gewestelijk RUP, als gemeentelijke plannen die werden opgemaakt ter verfijning van het gewestelijk RUP en een verkavelingsvergunning werden aangevochten en vernietigd wegens het ontbreken van een plan-MER.

Het planningsproces heeft als doelstelling het realiseren van een stedelijk gebiedsbeleid, waarbij ruimte wordt gecreëerd voor bedrijvigheid, wonen en andere stedelijke functies. Hiernaast wordt ook sterk ingezet op de versterking van het groenblauwe netwerk door het creëren en uitbreiden van stads(rand)bossen en het behouden en verder versterken van groene ruimtes in de geplande nieuwe ontwikkelingen. Duurzame mobiliteit vormt een belangrijk aandachtspunt in dit proces.

Gezien het een herneming betreft en gelet op de redenen tot hernemen, gaat het in de eerste plaats om deelgebieden waarvoor een milieubeoordeling essentieel is, met uitzondering van die deelgebieden waarvoor de planningsbevoegdheid is gedelegeerd naar het lokale niveau. Gezien de tijd die verstreken is sinds de goedkeuring van het oorspronkelijke GRUP, wordt voor een aantal gebieden een gewijzigde visie of afbakening van het deelgebied voorgesteld (ruimere afbakening stadsbos Kauwendaal, openruimtebestemming voor het gebied Stuivenberg). Daarnaast worden twee nieuwe deelgebieden voorgesteld: het signaalgebied Barebeek en de herbestemming van een zonevreemd bos in de Vrouwvlietvallei.

Het planproces gebeurt in overleg met de lokale besturen en andere betrokken initiatiefnemers.

Na de goedkeuring van de startnota volgt een publieke raadpleging over zowel de startnota als de bijhorende procesnota.

De Vlaamse Regering werd in een mededeling van 30 april 2020 reeds geïnformeerd over het opstarten van een geïntegreerde planprocedure voor het regionaalstedelijk gebied Mechelen.

# 1. SITUERING

## A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld Omgeving

Beleidsdoelstelling OD 3. Gebiedsontwikkeling met sterke gebiedscoalities.

## B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het afbakeningsproces van het regionaalstedelijk gebied Mechelen is in februari 1998 gestart en heeft geleid tot definitief vastgesteld GRUP voor de afbakening van het regionaalstedelijk gebied Mechelen op 18 juli 2008.

Na definitieve vaststelling van het GRUP, werden verschillende procedures bij de Raad van State aangespannen tegen deelplannen van het GRUP. De Raad van State vernietigde in 2011 het deelplan Arsenaal-Douane omdat er geen plan-MER was opgemaakt. De vertaling van de Europese richtlijn naar Vlaamse regelgeving was op dat moment nog niet gebeurd. De Raad oordeelde echter dat de plicht die de SEA-richtlijn (de Europese Richtlijn Strategische Milieu Beoordeling) aan de lidstaten oplegt om onder meer plannen die aanleiding geven tot MER-plichtige projecten te onderwerpen aan een milieubeoordeling, voldoende duidelijk en nauwkeurig was om te kunnen aannemen dat deze bepaling directe werking heeft in de Belgische interne rechtsorde.

Daarnaast hebben de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen om dezelfde reden (ontbreken milieubeoordeling) een gemeentelijk RUP, opgemaakt ter verfijning van het gewestelijk RUP (Stuivenberg), en een verkavelingsvergunning in één van de deelgebieden (Maenhoevevelden) vernietigd.

Omwille van deze arresten is in 2016 geopteerd om de deelplannen die een juridische basis vormen voor MER-plichtige projecten, te hernemen in een nieuw GRUP. Het traject dat de afgelopen jaren daartoe heeft gelopen, met name de opmaak van een plan-MER en de opstart van de (oude) GRUP-procedure, heeft geleid tot een plan-MER en een voorontwerp GRUP. Omwille van technische fouten in de modeldoorrekeningen die in het kader van het plan-MER zijn gebeurd, en die de basis vormden voor grote delen van dat plan-MER, is gebleken dat het planproces moet hernomen worden volgens de nieuwe geïntegreerde planprocedure (mededeling MED.0143 van 30 april 2020).

# 2. INHOUD

## A. VERKENNEND OVERLEG: STARTNOTA EN PROCESNOTA 1

De start- en procesnota zijn opgesteld door het planteam. Het planteam bestaat uit vertegenwoordigers van het Departement Omgeving, de stad Mechelen en de gemeente Sint-Katelijne-Waver. Het planteam laat zich ondersteunen door experts inzake procesbegeleiding, geïntegreerde milieubeoordeling en communicatie. Daarnaast is ook een team aangesteld voor de milieubeoordeling.

De startnota bevat, naast ruimtelijke achtergrondinformatie en informatie over de aanpak van het milieuonderzoek, ook de plandoelstelling en het planvoornemen (i.c. de verschillende deelgebieden).

De procesnota bevat een weergave van het doorlopen onderzoek en overleg en bevat een voorstel van procesaanpak, in het bijzonder over het eerste inspraakmoment over de startnota.

De startnota wordt nu ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering start daarmee formeel het planproces.

## B. INHOUD VAN HET VOORSTEL: DOELSTELLING PLANPROCES

In de startnota wordt de plandoelstelling als volgt geformuleerd: *“Voeren van een stedelijk omgevingsbeleid, waarbij ruimte wordt gecreëerd voor bedrijvigheid, wonen en andere stedelijke functies, maar waarbij ook sterk wordt ingezet op de versterking van het groenblauwe netwerk door het creëren en uitbreiden van stads(rand)bossen en het behouden en verder versterken van groene ruimtes in de geplande nieuwe ontwikkelingen.”*

Het planproces wordt opgevat als een geïntegreerd planningsproces met een wisselwerking tussen de ruimtelijke plandoelstelling en de hieraan gerelateerde mobiliteit, in lijn met de strategische visie BRV. Er wordt meer bepaald en in het bijzonder ingezet op een verduurzaming van de mobiliteit, met een focus op de verkeersgeneratie die gerelateerd is aan de verschillende planonderdelen van het GRUP. Het streefdoel is immers dat meer mensen zich te voet, met de fiets, met het openbaar vervoer of in de toekomst met eventueel andere duurzame vervoersmodi naar hun werk, school of andere voorzieningen kunnen verplaatsen. Essentieel bij het verduurzamen van de mobiliteitsgeneratie is de nabijheid van (basis)voorzieningen in de directe leefomgeving. De afbakening van het stedelijk gebied is op zichzelf daarom een primaire basis om werken, wonen, recreëren, schoolactiviteiten en andere tijdsbestedingen, in elkaars nabijheid en op geringe tijdsafstand van elkaar te voorzien.

In de loop van het planningsproces zal, parallel aan de onderzoeken gekoppeld aan de plandoelstellingen en het planvoornemen (de verschillende deelgebieden), gewerkt worden aan het ontwikkelen van een programma van maatregelen op vlak van mobiliteit, gerelateerd aan het ruimtelijk programma van het GRUP. Er wordt nagegaan hoe dit programma van mobiliteitsmaatregelen kan worden ontwikkeld, uitgevoerd en gemonitord in samenhang met het ruimtelijk programma. Dit gebeurt in nauw overleg met de verschillende betrokken partners, gaande van de lokale besturen en de Vlaamse overheid tot de verschillende ontwikkelaars en initiatiefnemers. In de startnota wordt bij elk deel van de plandoelstelling weergegeven welke instrumenten kunnen worden ingezet om deze duurzame mobiliteit op terrein te kunnen realiseren. Verder onderzoek moet uitwijzen welke maatregelen op maat noodzakelijk en wenselijk zijn, rekening houdend met de ontwikkelingsfase van de verschillende deelgebieden en de gewenste activiteiten, en tot slot welke instrumenten kunnen worden ingezet.

## C. INHOUD VAN HET VOORSTEL: PLANVOORNEMEN

Zoals hoger aangegeven, is dit geïntegreerd planningsproces een herneming van het GRUP zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering in 2008. Hetzelfde programma vormt daarom de basis, voor zover dit kadert in de hierboven vermelde plandoelstellingen. Hierop zijn een aantal uitzonderingen:

- Voor de afbakeningslijn en een aantal deelgebieden (stedelijke groengebieden) is geen MER nodig, een herneming is hier dan ook niet aan de orde. Die opties vallen buiten de plandoelstelling.
- De planningsbevoegdheid voor twee deelgebieden (Arsenaal en Mechelen Noord III en IV) is gedelegeerd naar de stad Mechelen.
- Voor een aantal deelgebieden is, gelet op de lange doorlooptijd sinds de visievorming over het regionaalstedelijk gebied, de concrete ontwikkeling al verder bepaald of zelfs gerealiseerd. In die gevallen vormt het concrete programma de basis voor het verdere onderzoek.
- Voor andere deelgebieden is de visie intussen gewijzigd. Het gaat onder meer over Stuivenberg waar niet langer een gemengde ontwikkeling met bedrijvigheid, kantoren, bos en wonen wordt voorgesteld maar een groene invulling. Voor het stadsbos Kauwendaal wordt de ambitie verruimd naar een groter gebied. Ook voor het deelgebied Technopolis is de

afbakening aangepast en wordt de volledige zone, inclusief het gerealiseerde deel van Technopolis, bekeken met het oog op een samenhangende ontwikkeling en kansen voor complementair gebruik.

- Tot slot worden twee nieuwe deelgebieden opgenomen: het signaalgebied Barebeek en de bestaande bebossing in de vallei van de Vrouwvliet met het oog op een bosbestemming om het behoud ervan te garanderen.

Het planvoornemen ziet er als volgt uit:

1. Stadsbos Kauwendaal: openruimtevinger van 79 ha, met bestendiging en uitbreiding van de bebossing met bestendiging van het aanwezige park, onthaal- en jeugdinfrastructuur, de bestendiging van het woonwagenterrein en de integratie van de aanwezige lijninfrastructuur en van de Otterbeek;
2. Openruimtegebied Stuivenberg: inrichting als openruimtevinger van 65 ha met behoud en versterking van de bebossing in afstemming op de aanwezige landbouw, en realisatie van onthaal- en jeugdinfrastructuur;
3. Signaalgebied Barebeek: inrichting van bijna 3 ha als onverharde groen-blaauwe ruimte
4. Beekvallei Vrouwvliet: behoud van de zonevreemde bebossing van 2,5 ha;
5. Veiling Zuid: gebied van 88 ha met in het noordelijk deel de realisatie van een bedrijventerrein voor agro-industrie (ontwikkeling reeds deels gerealiseerd door de POM) en in het zuidelijk gedeelte een agrarische bedrijvenzone;
6. Kleinhandelszone Brusselsesteenweg: reeds gerealiseerde ontwikkeling van 8 ha;
7. Stedelijk woongebied Kantvelde: realisatie van 360 tot 400 wooneenheden en behoud en versterking van het groenblauwe netwerk;
8. Stadsbos en woongebied Geerdegem: realisatie van 55 tot 70 wooneenheden en behoud en versterking van de aanwezige bebossing;
9. Stedelijk woongebied Maenhoevevelden: realisatie van maximaal 440 wooneenheden en de inrichting van de vallei van de Maenhoevebeek als onverharde, groenblauwe plek;
10. Gemengde stedelijke ontwikkeling R6 Zuid Otterbeek: gebied van 25 ha, waar o.m. het ziekenhuis reeds werd gerealiseerd; daarnaast is nog ruimte beschikbaar voor een aanvullend programma (deels in uitvoering), een beperkte woonontwikkeling van 20 à 40 wooneenheden en wordt ingezet op het behoud van de aanwezige bebossing in het zuiden;
11. Toeristisch-recreatief gebied Technopolis: uitbreiding van Technopolis en realisatie van een zwemcomplex, met sterke inzet op de groenblauwe structuur van het gebied.

Bij elk deelgebied zijn enkele mogelijke acties en ingrepen omschreven met het oog op de verduurzaming van de mobiliteit. In de loop van het planningsproces kunnen deze elementen worden afgewogen, verfijnd of uitgebreid en zal worden onderzocht welke acties ter realisatie moeten worden genomen en welke instrumenten daartoe kunnen worden ingezet.

### **3. BESTUURLIJKE IMPACT**

#### **A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID**

Het voorstel van beslissing heeft geen directe budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Overeenkomstig artikel 43 §3 3° en artikel 31 §1 2° van het Besluit van de Vlaamse Regering 'Vlaamse Codex Overheidsfinanciën' van 17 mei 2019 is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

## B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

## C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

## **4. VERDER TRAJECT**

Een geïntegreerd planningsproces kent 5 fases. De resultaten van elk van deze 5 fases worden geconsolideerd in een nota. De startnota is dus de eerste van 5 nota's.

Over de startnota en over de plandoelstelling wordt, na de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering, het advies gevraagd aan Saro, de betrokken gemeenten en provincies en de door de Vlaamse Regering bepaalde adviesinstanties. Er wordt over de startnota ook een consultatie van de ruime bevolking georganiseerd van medio augustus tot medio oktober 2020.

Op basis van de adviezen en de participatie zal daarna door het planteam een scopingnota, voorontwerp-RUP en ontwerp-milieubeoordeling worden uitgewerkt tegen de jaarwisseling. Daarna volgt een plenaire vergadering over het voorontwerp-GRUP en de milieubeoordeling. De voorziene timing daarvoor is de zomer van 2021.

Na de verwerking van de adviezen over het voorontwerp zal een ontwerp van GRUP worden uitgewerkt en voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering voor voorlopige vaststelling na het zomerreces van 2021, om na een openbaar onderzoek te komen tot een definitieve vaststelling van het GRUP in het voorjaar van 2022.

## 5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar goedkeuring te hechten aan bovengenoemde startnota van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Regionaalstedelijk gebied Mechelen'.
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, te gelasten om de vereiste adviezen in te winnen over de bovengenoemde startnota en de bevolking van de betrokken gemeenten te informeren over de inhoud van de startnota en de bevolking te raadplegen.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,  
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR